

**PRIJEDLOZI ZA IZMJENE
PORESKIH PROPISA ZA UDRUŽENJA I FONDACIJE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

2015.

CENTAR ZA PROMOCIJU CIVILNOG DRUŠTVA

SADRŽAJ:

Uvod	3
Poreske olakšice za davanja pravnih lica - poreskih obveznika u opće korisne svrhe.....	4
<i>Obrazloženje izmjena</i>	5
Poreske olakšice za davanja fizičkih lica - poreskih obveznika.....	6
<i>Obrazloženje izmjena:</i>	7

UVOD

Prijedlozi poreskih izmjena za udruženja i fondacije su izrađeni na osnovu sveobuhvatne analize poreskih propisa od značaja za razvoj filantropije u zemljama jugoistočne Evrope (Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Crna Gora i Srbija)¹, te preporuka iz „Izveštaja o poticajnom okruženju za razvoj civilnog društva u BiH“² u okviru kojeg su analizirane odgovarajuće odredbe zakona o porezu na dobit, poreza na dohodak i poreza na poklon. Dodatno prijedlozi izmjena su analizirani u kontekstu odgovarajućih poreskih propisa u pojedinim zemljama Evropske unije.

Evropska unija (EU) nema nadležnosti u oblasti direktnog oporezivanja, već ovo pitanje spada u nadležnost država-članica. U najvećem broju članica EU, poreske olakšice se predviđaju u obliku poreskih odbitaka, dok Francuska, Litvanija i Mađarska primjenjuju sistem poreskih kredita za davanja fizičkih lica. Poreske olakšice su propisane za davanja u propisane opštekorisne svrhe, nezavisno od toga da li te svrhe obavljaju javne ustanove ili organizacije civilnog društva čime se onemogućava monopol nad javnim dobrom državi i privatnim akterima.

U najvećem broju zemalja članica EU donacije se priznaju u obliku novca, pokretnih stvari koje imaju novčanu vrijednost, nepokretnosti i usluga (Bugarska, Kipar, Češka, Danska, Estonija, Francuska, Nemačka, Mađarska, Irska i Holandija). Među ovim zemljama razlike postoje između onih koje priznaju davanje u bilo kojoj vrsti pokretne stvari koja ima novčanu vrijednost (Mađarska), i drugih koje priznaju davanja samo u obliku određenih pokretnih stvari. Na primjer, Irska, kada je reč o davanju u pokretnim stvarima, priznaje kao poreski rashod samo davanja u obliku hartija od vrednosti. Pojedine članice EU priznaju kao poreski rashod samo davanja u novcu (Finska, Belgija, Italija).

---

¹ “Poreski propisi od značaja za razvoj filantropije u zemljama Jugoistočne Evrope - izvod iz izvještaja i preporuke za BiH“- Fondacija Mozaik i Dr. Dragan Golubović, stalni član Savjeta eksperata za neprofitno pravo Međunarodne konferencije nevladinih organizacija, koja deluje pod patronatom Savjeta Evrope.

² Centar za promociju civilnog društva

PORESKE OLAKŠICE ZA DAVANJA PRAVNIH LICA - PORESKIH OBVEZNIKA U OPĆE KORISNE SVRHE

Zakon o porezu na dobit Federacije BiH (Službene novine federacije BiH 97/07, 14/08, 39/09)
<p>Član 11. Zakona:</p> <p>“(2) Donacije za humanitarne, kulturne, obrazovne, znanstvene i sportske svrhe (osim za profesionalni sport) priznaju se kao rashod u iznosu do 3% od ukupnog prihoda u poreznom razdoblju”.</p>
Prijedlog izmjena
<p>Član 11. Zakona:³</p> <p>(2) Donacije za humanitarne, kulturne obrazovne, znanstvene, sportske svrhe (osim za profesionalni sport), kao i donacije za promovisanje i zaštitu ljudskih, građanskih i manjinskih prava, promovisanje demokratskih vrijednosti i institucija, borbu protiv korupcije, zaštitu čovjekove okoline, ruralni razvoj i razvoj turizma, evropske integracije i međunarodno razumijevanje, održivi razvoj, ravnopravnost spolova, unapređenje socijalne i zdravstvene zaštite, uključujući i zaštitu lica sa invaliditetom, brigu o djeci i pomoć starima, zaštitu potrošača, zaštitu životinja, i u druge namjene od javnog interesa⁴ priznaju se kao rashod u iznosu do 3% od ukupnog prihoda u poreznom razdoblju.</p> <p>(3) Donacije udruženju i fondaciji koja djeluju u javnom interesu iz stava 2. ovog člana priznaje se kao rashod samo ako je primalac donacije udruženje ili fondacija koje je upisano u registar udruženje i fondacija.</p> <p>(4) Smatraće se da udruženje i fondacija djeluju u javnom interesu iz stava 2. ovog člana i kada je njihova djelatnost usmjerena na određeni krug lica koja pripadaju određenoj profesiji, nacionalnoj, jezičkoj, kulturnoj i vjerskoj grupi, spolu ili rodu, odnosno na lica koja žive na određenom području.</p> <p>(5) Udruženje i fondacija koja djeluje u javnom interesu iz stava 2. ovog člana ne mogu imati za cilj ostvarivanje interesa jednog ili više lica koja su unaprijed pojedinačno određena.</p>
Evropske regulative
<p>Preporuka Komiteta/Savjeta ministara Savjeta Evrope o pravnom statusu organizacija civilnog društva u Evropi (CM/Rec/2007/14): Osnovni principi: “8. Pravni i poreski režim za udruženje treba da podsticajano utiče na njihovo osnivanje i djelovanje”.</p> <p>Evropska Komisija usvojila je praksu da godišnji izveštaj o napretku zemlje kandidata ka EU sadrži i ocjenu stanja o pravnom i institucionalnom položaju civilnog društva.</p>

³ Naglašen je tekst koji se mijenja u postojećim članovima, kao i novi stavovi koji se u članu dodaju.

⁴ Konsultovati se sa Ministarstvom da li je nomotehnički primjereniji izraz: u namjene od javnog (općeg) interesa ili u namjene u javne svrhe.

Izveštaj o napretku BiH od 08. 10. 2014, SWD (2014) 305, strana 12: "Potrebno je poboljšati transparentnost pri dodjeli sredstava za organizacije civilnog društva".

Obrazloženje izmjena:

Prema odredbama člana 11. stav. 2. Zakona o porezu na dobit Federacije BiH, donacije za humanitarne, kulturne, obrazovne, naučne i sportske svrhe (osim za profesionalni sport) priznaju se kao rashod u iznosu do 3% od ukupnog prihoda u poreznom razdoblju.

Dobra strana ove odredbe, sa stanovišta podsticanja kulture davanja, jeste što se kao osnov priznatog rashoda uzima ukupan prihod, umjesto dobiti, što povećava apsolutan iznos davanja koji se priznaje kao rashod. Druga dobra strana ove odredbe jeste što se izdaci priznaju za ulaganja u određene svrhe, nezavisno od toga da li te svrhe obavljaju udruženja ili državne ustanove (princip nediskriminacije). Konačno, iz odredi člana 3. Zakona (obveznici koji ne podliježu plaćanju poreza na dobit) proizilazi da donacije mogu biti kako u novcu, tako i u „naturi“, to jest, stvarima i uslugama koje imaju novčanu vrijednost, što je također na tragu dobre uporedne prakse.

Međutim, zakonodavac se opredjelio da gore navedene svrhe (djelatnosti) *numerus clausus* kvalifikuje kao svrhe (djelatnosti) od javnog interesa. Ovakav restriktivan pristup teško se može braniti. Na primjer, član 11. stav 2. Zakona ne priznaje promociju i zaštitu ljudskih i manjinskih prava, zaštitu potrošača, zaštitu životne sredine, podršku razvoju demokratskih institucija, borbu protiv korupcije, evropske integracije, itd kao svrhe od javnog interesa, iako su ove svrhe - ne samo komparativno posmatrano, već i u BiH - prepoznate kao svrhe od javnog interesa.

Kao što se vidi iz uporednog prikaza, odredbe člana 11. Zakona o porezu na dobit vrlo su slične odredbama koje su na snazi u većini zemalja bivše SFRJ, koje su preuzete iz prethodnog političkog režima i koje ne korespondiraju sa novim društvenim potrebama i zahtjevima vremena. Situacija je nešto povoljnija u Hrvatskoj, gdje lista djelatnosti (svha) od javnog interesa nije utvrđena *numerus clausus*.

Prijedlog izmjena usaglašen je ne samo sa dobrom uporednom praksom, već korespondira sa novim društvenim potrebama BiH. Posebno treba napomenuti da prijedlog izmjena nema nikakvih negativnih implikacija sa stanovišta projekcije budžetskog priliva, niti bi povećao transakcione troškove primjene zakona. Naime, prijedlog izmjena ne zadire u procentualne iznose do kojih Zakon priznaje poreski rashod za donacije u javne svrhe, već samo proširuje krug svrha (djelatnosti) od javnog interesa za koje se priznaje poreski rashod, pri čemu se ostavlja mogućnost da preski organi i neku drugu djelatnost koja nije izričito navedena u Zakonu, saglasno novim društvenim potrebama, sa stanovišta primjene Zakona, priznaju kao djelatnost od javnog interesa, bez izmjene samog Zakona.

U raspravi o predloženim izmjenama člana 11. Zakona o porezu na dobit, sa stanovišta pravne sigurnosti, nužno je ponuditi jasan odgovor na pitanje da li su donacije priznate kao rashod samo ako se daju udruženjima, javnim ustanovama i drugim licima iz člana 3. Zakona, ili je opravdano ostaviti mogućnost da i pravna lica-poreski obveznici mogu neposredno obavljati neke od

djelatnosti u javne svrhe? Na primjer, Zakon o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije predviđa da se troškovi koje je pravno lice-poreski obveznik imalo u neposrednom obavljanju (organizovanju) kulturne i sportske djelatnosti priznaju kao porezni rashod. Na drugoj strani, izdaci za humanitarne namjene priznaju se samo ako su izvršeni preko humanitarnih organizacija registrovanih za te namjene. Zavisno od odgovora na ova pitanja, nužna je dalja dorada izmjena člana 11. Zakona o porezu na dobit.

Konačno, u prijedlogu izmjena navode se osnovi uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se donacije udruženjima i fondacijama priznale kao porezni rashod. U propisavanju ovih uvjeta vodili smo se načelima racionalnosti i ekonomičnosti, kao i postojećim stepenom razvoja kulture davanja u Bosni i Hercegovini.

PORESKE OLAKŠICE ZA DAVANJA FIZIČKIH LICA - PORESKIH OBVEZNIKA

<p>Zakon o porezu na dohodak Federacije BiH, (Službene novine Federacije BiH” 10/08, 9/10, 14/11)</p>
<p>Član 15. stav 6, alineja 4)</p> <p>"donacije u visini do 0, 5% prihoda ostvarenog u prethodnoj godini datih u robi, predmetima ili novcu doznačenom na žiroračun, u kulturne, odgojno-obrazovne, naučne, zdravstvene, humanitarne, sportske i vjerske svrhe, udruženjima i drugim licima koja djelatnost obavljaju u skladu sa posebnim propisima. Izuzetno, donacija iznad propisanog iznosa priznaje se u cjelosti, pod uvjetom da je data na osnovu odluka nadležnih ministarstava o provedbi i finansiranju posebnih programa i akcija u cilju općeg društvenog interesa, ali ne i za redovnu djelatnost primaoca donacije (pokloni)".</p>
<p>Prijedlog izmjena</p>
<p>Prijedlog izmjena:</p> <p>Član 15 stav 6, alineja 4):</p> <p>"donacije u visini do 0,5% prihoda i ličnog dohotka ostvarenog u prethodnoj godini datih u robi, predmetima ili novcu doznačenom na žiroračun, udruženja i drugih lica koja djelatnost obavljaju u skladu sa posebnim propisima u kulturne, odgojno-obrazovne, naučne, zdravstvene, humanitarne, -sportske i vjerske svrhe, kao i za promovisanje i zaštitu ljudskih, građanskih i manjinskih prava, promovisanje demokratskih vrijednosti i institucija, borbu protiv korupcije, zaštitu čovjekove okoline, ruralni razvoj i razvoj turizma, evropske integracije i međunarodno razumijevanje, održivi razvoj, ravopravnost spolova, unapređenje socijalne i zdravstvene zaštite, uključujući i zaštitu lica sa invaliditetom, brigu o djeci i pomoć starima, zaštitu potrošača, zaštitu životinja, i u druge namjene u javne svrhe. Izuzetno, donacija iznad propisanog iznosa priznaje se u cjelosti, pod uvjetom da je data na osnovu odluka nadležnih ministarstava o provedbi i finansiranju posebnih programa i akcija u cilju općeg društvenog interesa, ali ne i za redovnu djelatnost primaoca donacije (pokloni).</p>

Obrazloženje izmjena:

Kao i u slučaju Zakona o porezu na dobit, zakonodavac se opredjelio da svrhe (djelatnosti) za čija davanja fizičko lice-poreski obveznik uživa poreske olakšice *numerus clausus* kvalifikuje kao svrhe (djelatnosti) od javnog interesa. Ovakav restriktivan pristup teško se može braniti, iz razloga koji su navedeni u obrazloženju na prijedlog izmjena Zakona o porezu na dobit (*supra*, 2.1.1.).

U tom smislu, prijedlog izmjena usaglašen je ne samo sa dobrom uporednom praksom, već korespondira sa novim društvenim potrebama BiH i izmjenama koje predlažemo u Zakonu o porezu na dobit. Prijedlog predloženih izmjena nema nikakvih negativnih implikacija sa stanovišta projekcije budžetskog priliva.

Naime, prijedlog izmjena ne zadire u procentualne iznose do kojih Zakon priznaje poreski rashod za donacije u javne svrhe, već samo proširuje krug svrha (djelatnosti) od javnog interesa za koje se priznaje poreski rashod.

Konačno, iz nomo-tehničkih razloga, u prijedlogu izmjena člana 15. stav 3, alineja 4) nisu precizirani uvjeti pod kojima se smatra da udruženje i fondacija djeluju u javnom interesu, kao što je to urađeno u prijedlogu izmjena Zakona o porezu na dobit (*supra*, prijedlog izmjena Zakona o porezu na dobit, član 11 (4)(5)) - ali se ove odredbe mogu analogno primjenjivati, ili adresirati u posebnom stavu člana 15. Zakona.